

SAKSFRAMLEGG

Til:
Bibliotekstyret

Møtedato:

Sak:

Søknad om finansiering gjennom Strategisk fond - Sirkulasjonssak

Innstilling til vedtak:

1. Bibliotekstyret har på sirkulasjon gitt tilslutning til at Universitetsbiblioteket søker Strategisk fond om midler til innkjøp av en samling samisk litteratur fra 1600- og 1700-tallet.
2. Universitetsbiblioteket stiller en egenandel på 100 000 NOK til prosjektet.

Bakgrunn:

Den finske boksamleren Ilkka Paatero har kontaktet fagansvarlig for samisk ved Universitetsbiblioteket i Tromsø, Erlend Hagan. Paatero, ønsker å selge en samling med eldre samiske bøker og dokumenter som han har brukt flere tiår på å bygge opp. Han tilbyr å selge den for flere titalls tusen EURO under markedspris, med et klart ønske om at den holdes samlet og blir stilt til disposisjon for forskning og formidling. Prisen opplyst i epost 22. mars 2021, er **120.000 EURO**.

Samlingen består av 380 dokumenter og går helt tilbake til den aller eldste teksten som ble trykt på samisk, en pitesamisk messebok fra 1619. Paatero har systematisk samlet litteratur fra og om Sápmi, i form av religiøs litteratur, grammatikker og andre lærde avhandlinger, samt reiseskildringer og politisk-økonomiske forordninger. Samlingen inneholder sågar ett av manuskriptene som ble skrevet av lappmarksprester og som var med å danne grunnlag for den eldste monografien om samene, Johannes Schefferus' sjeldne bokverk *Lapponia* fra 1673. Schefferus inngår i Paateros samling i form av hele tre førsteutgaver og flere samtidige oversettelser.

En del av materialet i Paateros samling finnes ikke i Norge fra før. Andre finnes i enkelte eksemplarer i offentlige biblioteker, men til dels i ukomplett stand. Eksempelvis mangler flere sider i UiTs innbundne eksemplar av Schefferus' *Lapponia*. To tredeler av de aller eldste titlene i Paateros samling (utgitt før 1700) finnes ikke i offentlig eie i Norge overhodet og knapt i noe eksemplar i hele Norden.

Universitetsbibliotek har allerede en betydelig samling eldre litteratur fra og om nordområdene, inklusive Sápmi. En tematisk parallell er «lappolog» Just Qvigstads samling, som i dag oppbevares

i et klimaregulert magasin ved Universitetsmuseet. Andre tilsvarende samlinger er kartsamlingen fra Gjesvær, som jo dekker de samiske områdene slik de ble fremstilt på trykte kart, og den komplette samlingen utgaver av Olaus Magnus' historie om de nordiske folkene (først utgitt 1555) samt Ultima Thule-samlingen, en større samling litteratur og kart fra Nordområdene gjennom alle tider. Likevel er det en hel del titler som vi ikke har fra tidligere.

Paateros tilbud ansees som generøst og utgjør en unik mulighet til å komplettere UiTs samling av den eldste litteraturen på og om de samiske språkene. Gjennom digitalisering er en del av titlene tilgjengelige for forskning. Men ut over symbolverdien ved å få disse titlene «i hus» ved et arktisk universitet som vårt, kan det erfaringsmessig ligge mye ekstra informasjon i de trykte eksemplarene. Det kan f.eks. være snakk om noteringer i marginen av datidens prester og lærde, som gir tilleggsinformasjon og korrekturer. For ikke å snakke om 1600-tallsmanuskriptet som følger med i Paateros tilbud. Å få disse dokumentene i offentlig eie vil være en omfattende, men fullt håndterbar oppgave for Universitetsbiblioteket. Anslagsvis 10 hyllemeter med eldre litteratur og dokumenter lar det seg gjøre å innlemme i våre spesialmagasiner med dagens kapasitet.

Bibliotekdirektøren har vært i kontakt med universitetsledelsen og blitt oppfordret om å søke midler fra Strategisk fond til innkjøp av selve samlingen. Bibliotekdirektøren har også kontaktet aktuelle fagmiljø ved Fakultet for humaniora, samfunnsfag og lærerutdanning (HSL-fak) og Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen. Fagmiljøene er svært interessert i et prosjektsamarbeid, og HSL-fak bidrar med ytterligere 100 000 NOK for innkjøp.

Prosjektet retter seg mot forskere på samisk språk og historie. Den vil danne grunnlag for søknader om ekstern finansiering til forskning innen disse emnene. Det vil også bli laget en permanent nettutstilling samt mer tidsavgrensede utstillinger av det fysiske materialet rettet mot et allment publikum. Gjennom anskaffelse og tilrettelegging av samlingen for forskning vil UiT stå meget sterkt i søknader om ekstern finansiering til forskning på eldre samisk språk og historie. Undervisningen på feltet vil dra nytte av å kunne framvise mer enn 400 år gamle originalverk. Allmennheten vil få formidlet kunnskap om samisk språk og eldre nordområdehistorie på nye måter. UiT tar ansvar for en samling unike dokumenter som ellers står i fare for å bli spredd på private hender og utilgjengelig for forskning.

Originaldokumentene vil bli tilgjengelig for forskningsformål på UBs lesesal. De vil bli digitalisert og gjort fritt tilgjengelig på nett med beste teknologi og det vil bli laget en plan for formidling i form av en permanent nettutstilling samt (vandre)utstilling med utvalgte fysiske dokumenter.

Johanne Raade
bibliotekdirektør

Runa Rønning Ryeng
faggruppeleder
—
runa.r.ryeng@uit.no
77 64 64 94

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

